

הרב עודד ניצני

צריך להיוולד פה טיפוס חדש / אלחנן ניר

הרב עודד ניצני מסביר לי בטלפון איך להגיע ל'לשכה' שלו. ה'לשכה', ארבעה קראונים מתפוררים, כוללים את מכון המחקר 'אבן השתיה', בו הוא ותלמידיו מוציאים את כתבי חסידות ברסלב במהדורות חדשות, מהודרות ומוגהות, ואת ה'מועדון'. המועדון, קראון עטוף לונגים ורצוף ספות מקרטעות ובדלי סיגריות, הוא מקום המנוחה. כאן התלמידים מנגנים, יושבים מפעם לפעם ומבקשים רוח ושקט מעל העמק המכורם הנפרס לו מתחת לעיר החרדית ביתר עילית. "בן אדם יכול גם כמה רגעים ביום לא להתפלל, לא לעבוד ולא להיות הורה פעיל. מותר בחיים האלה גם להירגע", מסביר לי רב הקהילה וראש המוסדות, את זכות הקיום של המקום הלא-חרדי בעליל הזה.

"בוא נשב פה", הוא אומר ומצביע על שולחן קטן הסמוך לפינת הקפה, "נקווה שלא יפריעו לנו". "מי מפריע לך פה, רבינו" פתע נשמע קול צוחק מאחד הקראונים ופרצוף ופאות ארוכות ושחורות זזות בחלון.

לכאורה סצנת יום-יום. אבל אני מוכרח, ממש מוכרח, להיטפל אליה. כי הסצנה הקטנה הזאת, שבתוכה חרדיות, ישירות צברית ומנוחה מלאת שאנטי מזרחי, והכל בתוך העיר החרדית שנודעה בוועדת האיכלוס המחמירה והקנאית שבה, מאפיינים ביותר ממשוהו את האדם המורכב ורב הפנים המתיישב מולי. ורגע אחר כך הוא נרתע, "מה השתגעת להתראיין", הוא צוחק, קם ועושה קפה שחור חזק, ולא מסתיר את שמחתו בפרי עמלו.

היתה שם אנרגיה חזקה

הרב עודד ניצני (49), אב לתשעה, הוא ראש מוסדות 'שדה צופים' של חסידות ברסלב. הרב ניצני: כיפה שחורה גדולה, עיני זיק כחולות ופאות לבנות וארוכות. הוא איש ישיר, מלא הומור ישראלי וכשרון חקיינות בולט, וגם דוק של כאב ומפוכחות. וכדי שלא להשאיר את הפינה הזאת ריקה: הוא גם בן דוד של מנחה הטלוויזיה והמוזיקאי, יאיר ניצני, "אנחנו נפגשים בשמחות", הוא אומר.

ניצני גדל בראשון-לציון למשפחה שנמלטה מפירנצה ערב השואה. אביו, פרנקו ניצני, פרופסור לווירולוגיה במכון וולקני, עלה לארץ טרם המלחמה וחזר לארץ הולדתו לאחריה, שם היה פעיל בעליה הלא חוקית מאיטליה. אמו, בת לאחת ממשפחות האצולה של פירנצה, נמלטה בעור שיניה מהשואה לשוויץ ולאחר מכן עלתה לארץ. הוריו הכירו באיטליה, עלו לארץ ונולדו להם שתי בנות ולאחריהם נולד הילד עודד בשנת 1961. בילדותו דילג על מספר כיתות ולמד באוניברסיטת תל אביב מזרחנות תוך כדי לימודים בתיכון ופעילות אינטנסיבית ב"חוג הנוער השמאלי הפתוח". כשהיה בן שש-עשרה נפטר האב מגידול בראשו, ובאותה הנער וכמה מחבריו, לימים כולם חסידי ברסלב, התענינו בן ויהדות ממגוון היבטים. לאחר מכן עבר לראש-פינה ועסק ברעיית פרות וכבשים: "שם, בין הפרות והבדואים התחלתי למעשה, לשמור תורה ומצוות. הסתובבתי אז הרבה בצפת ושם פגשתי לראשונה את הברסלבר'ס".

בתקופת המרעה הנזכרת הוא נופל מסוס, שובר יד והרצון ללמוד בישיבה בוער בו בכפליים כשהוא נטול אפשרות ממשית לדהירה. הוא עולה ללמוד ב'מכון מאיר' הירושלמי, שהקים הרב דב ביגון באותן שנים, ממשיך לישיבת המקובלים 'החיים והשלום' של הרב מרדכי עטיה ומוצא לו מנוחה בסופו של חיפוש בברסלב.

מה היה אז בברסלב בראשית שנות השמונים, שאז עוד כונתה ביידיש 'החסידות המתה'; ברסלב שלפני הפריצה הגדולה של שנות התשעים?

מישהו אמר שיש שיעור בתורת ברסלב והשיעור היה של הרב אליעזר ברלנד (- ראש מוסדות 'שובו בנים' הנחשב היום לראש אחד הזרמים הגדולים של חסידות ברסלב, א"נ). הוא פתח אז ישיבה שנקראה 'דרך אמונה' במאה-שערים, והתחלתי ללמוד שם. באותה תקופה הייתה שם חבורה מיוחדת מאד עם אנרגיה חזקה. בין השאר היו שם בני זאבי (- בנו של גנדי, א"נ) אבי כץ (- אחיו של יהודה כץ ז"ל, שנפל אחר כך בשבי במלחמת שלום הגליל), משה רווח (- אחיו של השחקן זאב רווח, א"נ), עופר גיסין (- נודע לאחרונה בציבור כרבו של אביתר בנאי וכמי שקרב את ברי סחרוף ליהדות, א"נ) ורבים אחרים. שלום ארוש (- ראש מוסדות 'חוט של חסד') הגיע בשלב מאוחר יותר.

ומה עובר על אדם שגדל בראשון לציון, מכיר את איטליה מקרוב ורועה צאן בהרי הגליל, שעובר לגור ב'מאה שערים'?

גרתי ב'מאה שערים', אבל לגמרי לא הבנתי שאני חלק מהארד-קור הקשה של החברה החרדית. הייתי עסוק בללכת לישון בשבע, לקום בחצות וללכת להתבודד ב'נבי סמואל' וללמוד. זהו, לא הכרתי יותר מזה ובשעתו זה גם לא עניין אותי. בדיעבד הבנתי שהייתי שריו בתהליך אינטנסיבי שלחלקו לא הייתי מודע רק שנים מאוחר יותר, היינו לומדים הרבה גמרא, ספרי ברסלב והרבה מאד התבודדויות. הלכתי לשיעורים של ר' לוי יצחק בנדר (- מזקני חסידי ברסלב בדור הקודם. נודע כמעביר המסורת הוותיקה של חסידות ברסלב שלפני מלחמת העולם השנייה, א"נ), ובשנים האחרונות אנחנו מוציאים כאן, במכון שלנו, מכתביו. חיינו ממש במינימום ובצמצום, וכל היום היינו עסוקים בתורה, תפילה, התבודדות בחצות הלילה ובנטיעות מטורפות לאומן בשנת 82'. אז ברסלב עוד הייתה דחוויה, אבל במשך השנים הכול עבר רהביליטיציה וברסלב הפכה למסה גדולה ומשמעותית.

תקווה בהתפרקות

למפרע, כשאתה מתבונן בכך אחרי למעלה משלושים שנה, מה דיבר אליך בתורת רבי נחמן? מה בתורה הזאת משמש לרבים כל כך ו לתלות עליו את געגועיהם?

לא יודע לדבר על אחרים. מה שיש לי היום מר' נחמן זאת הנקודה האנושית. הוא עוזר לי לא לפחד מהדקונסטרוקציה ששולטת בכל. כי כשהכל קורס, מה בכל זאת נשאר? נשאר המגע עם הבורא, עם הסובב אותך ועם עצמך. אין היום ולו סיפור אחד שנותר לספר אותו. הכל קורס. אתה שואל אותי מאיפה אני מגיע ואני לא יודע. ר' נחמן אומר לי: בתוך כל ההתפרקות הכללית ישנה תקווה, ישנו מגע עם עצמך בלי כל המחסומים, בלי כל הלבושים. וזה מה שנדרש היום. אנשים מאתרים שיש פה משהו שמעבר לתגיות, מעבר להגדרות. תראה מה קורה איתו והוא נוגע בכולם. העפיות מרגש לשכל ומשם להברקה ומשם לעצה מלאת ניסיון – זה רב-גוניות שנוגעת בהרבה מאד אנשים. ברסלב זה לא רק דרישה סיזיפית בעבודת ה', אלא גם הרבי מצאנו ור' שלמה קרליבך והרב דב זינגר וחוקרים, כולם נוגעים בו. לא רק הברסלבר'ס'. כי כאמור הוא מדבר – בעיני – על אין סוף דברים.

במה הוא לא נגע?

בבחירה מהיכן להתחיל. הוא השאיר פתוח את השאלה איפה אתה בכל הסיפור.

ומה עושה המהפך הזה לברסלב? מה מחיר איבוד האזטריות?

זה ודאי תורם לאנשים וודאי גם מוריד. ר' נחמן אמר שהוא סוד שגם שמגלים אותו הוא נשאר סוד. הוא יכול להיות בכל הטלוויזיות ולהישאר נעלם לגמרי.

לא אוהב ממסדים

עם המעבר של ישיבת 'דרך אמונה' לרובע המוסלמי, לבניין בו ממוקמת היום ישיבת 'שובו בנים', עזב אותה האברך ניצני. הוא חש שהמעבר לרובע המוסלמי לא נכון לו: "אני מעדיף את הכיוון שרואה בערבים שווים. שמדבר איתם בגובה העיניים ולא רוצה לריב אותם. בכלל, קשה לי מאד לשנוא מאד גויים". באותו זמן הוא גם חש שמתפתח בקהילה פולחן אישיות והוא עבר לצפת, לקהילה אותה הנהיג הרב אלעזר קניג. מאז הוא עצמאי. לא קשור לזרם ספציפי בברסלב ולא אוהב ממסדים.

לאחר אוויר צפת, שב האברך ניצני לירושלים, חש שהוא חייב עצמאות כלכלית ומתחיל לעבוד כסבל בסופר-מרקט. אלא שתוך כדי חיכוך עם ציבור החוזרים בתשובה התופס תאוצת אדירים, הוא רואה שהחיבור של בעלי התשובה לעולם החרדי הוא חיבור מורכב וקשה, והוא מבקש להקים קהילה לבעלי תשובה הבנויה על חקלאות. לשם כך הוא עובר לכפר גדעון שבעמק ליזרעאל, ומחכה להמונים שיגיעו. אבל ההמונים לא הגיעו, והוא עובר, יחד עם משפחתו שכבר גדלה, לקהילת ברסלב הצעירה

המתפתחת לה בעמנואל. שם הוא עובד בכשרות ומקים כולל לבעלי תשובה. "אבל הלימוד שלי נתקע באותה תקופה, ושוב עליתי לירושלים ללמוד".

ואיך הגעת לביתר?

מדובר על ראשית שנות התשעים. הקימו אז את ביתר עלילית ועברתי לפה. הייתי כותב אז כתיבת סת"ם של ספרי תורה משך חצי יום ובשאר הזמן הייתי מתבודד פה בהרים. במקביל התחלתי לתת שיעורים בירושלים, ולאט לאט אנשים התחילו להתקבץ לביתר ופתחתי להם ישיבה. מהישיבה הזאת צמחה הקהילה שלנו, שמונה היום מאה משפחות. הקהילה גדלה, ילדים נולדו, הקמנו להם תלמוד תורה לילדים ובית ספר לבנות.

אתם לא גדלתם בחינוך חרדי, כיצד אתם יודעים לחנך חינוך חרדי, למה לא להפקיד את החינוך בידיים של מי שגדלו כך?

אנחנו מרגישים שלילדים שלנו, כילדים של בעלי תשובה יש צרכים מיוחדים. כך, למשל, בתלמוד תורה יש חוגי קרמיקה, שחמט, מוזיקה, גננות, עפיפונים ותיאטרון, ואת זה נותן להם אותו הרב שמלמד אותם בבוקר תורה ומשנה. מנהל התלמוד תורה שלנו הוא הרב עמית קדם, ומלווים אותנו מלמדים עם ניסיון רב בחינוך חרדי. בכל התייעצות חינוכית אנחנו מתייעצים עם הרבי מאמשינוב. לא מצאתי יכולת הקשבה ופיקוחן כמו שיש לו אצל אף אדם היום.

שכול: באמצע ולבד

בימי חנוכה שלפני שמונה וחצי שנים, נסע בנו השלישי של הרב ניצני, אברהם נחמן ניצני הי"ד, לבר מצווה של קרובי משפחה בעמנואל, שם נקלע למתקפת מחבלים על האוטובוס ונרצח, והוא אך בן שמונה-עשרה, יחד עם עוד עשרה נוסעים.

מה זה עשה לך?

שבר אותי לחלוטין. לא מצד קושיות באמונה ואיפה הקב"ה היה, הרי אין לי יכולת לפרשן את הקב"ה ומעולם לא חייתי בתודעה שיש לי יכולת כזאת. נותרתי עם כאב אדיר, כאב פיזי אדיר, שאי אפשר להכיל אותו. מאז זה לא מתאחה. נפתחתי אז לעצמי, כתבתי שירים כואבים, מין תהליך תרפויטי שעברתי עם עצמי.

כשאני מבקש לראות אותם הרב ניצני נעתר לבקשתי, אך מתנה זאת בכך שלא אצטט מהם ולא אתייחס אליהם. "הם מאד אישיים", מוסיף.

היה לרצח משמעות פוליטית אצלך?

לא ראיתי שרצח של בן משנה דעות פוליטיות. אבל אני, שמאז חזרתי בתשובה לא ימין ולא שמאל, נשארתי באמצע ולבד. אולי זה פתח אותי לאנשים, לסבל שלהם. רבי נחמן אומר על הפסוק מתהילים "בצר – הרחבת לי", כי בתוך הצער ישנה הרחבה. הכאב הוליד בי את התודעה כי אין קורלציה גלויה בין הצרה להרחבה, אבל כשיהודי עובר דברים בחיים זה לא עובר לידו. זה זמן למנף הרבה דברים, לפתוח דברים שהיו סתומים. בתוך הצרה ישנם הרחבות, אבל הם אינם ממין הצרה.

השכול שלך חיבר אותך לשכול הישראלי?

לא גדלתי על הפאתוס הציוני. במשפחה היינו קרובים למפ"ם, וגם השכול שלי לא הצליח לקרב אותי להוויה היותר מיינסטרימית.

איך אתה מנציח אותו?

אחרי פטירתו הקמתי עם גיסי, הרב עופר גיסין, את מכון 'אבן שתיה' לעילוי נשמתו של בני. הורים שכולים רוצים להשאיר זכר. אבל אנחנו לא רצינו לעשות סרט או ספר. מה ילד בן שמונה עשרה יכול להשאיר אחריו מלבד חלל. במכון הזה אנחנו מוציאים את ספרי ברסלב מוגהים, ערוכים, מנוקדים, בקיצור, עושים עבודה סמי-מדעית. אנו משווים את הדפוסים המוכרים היום מול דפוס ראשון ודפוס שני ומנקים את הטעויות, ויש הרבה מאד טעויות שכאשר מנקים אותן משתנות משמעויות רבות. בעידן הנוכחי של ברסלב, בו כל אחד מפרסם דברים על משנתו של ר' נחמן, אמרתי שכדאי לעשות עבודה רצינית לדעת לפני הכל מה ר' נחמן עצמו אמר, וזו באמת עבודה מסובכת. אני יודע שזה לא הדעות והמורכבויות שלי, אלא ספרי ר' נחמן ששוויים לכל אחד. עכשו אנחנו עובדים על פירוש בסיסי לליקוטי מוהר"ן.

כחלק מעבודת המכון אתם גם משתמשים במחקר האקדמי על ברסלב?

אני מכיר את המחקר הזה לפרטיו ולדורותיו, אבל לא מוצא שם לא נוחם ולא אתגר. הכתיבה מבחון נותרת דלה ומאכזבת, בכלל כשמדובר בחסידות ובפרט בברסלב.

אמנות היא גילוי החיים

אני יושב עם הרב. הוא מכין עוד קפה. שוב אותו סיפוק של מנצח. הערב גולש מהרי גוש עציון, דרך העיר החרדית הגדלה של הרי יהודה אל עמק האלה. תוך כדי שיחה נכנסים שוב ושוב תלמידים להתייעצויות עם הרב ניצני. אחד מספר לו על הלואה של אחת-עשרה מיליון שקלים שהצליח לקבל והרב ניצני שמח איתו. שני מבקש ערבות, שלישי נכנס עם אקדח סיליקון גדול ביד והרב ניצני אומר לו שיתכונן טוב לפגישה הקרובה שלו, רביעי מציץ, ושואל מה קורה פה. "עושים לי ראיון", עונה הרב ניצני. "משעשע", עונה התלמיד, ושניהם צוחקים. "אני העובד סוציאלי פה" הוא אמר לי ברגע נדיר אנחנו לבד.

הקהילה שהקים גאה בטולראנטיות שלה ובכך שכולם עובדים במקצועות חופשיים, באמנות, ברפואה, בחינוך, 'קהילה שעובדת' הם קוראים לעצמם. "תמיד השתדלתי שיעברו אצלי אבל שימשיכו הלאה, שלא יתקעו", הוא אומר. בקהילה הוא אף מקיים תוכנית סיוע להשתלבות במעגל העבודה.

אתה מקדש סוג של נורמאליות, של נורמטיביות המתבטאת בעבודה וביצרנות, שהרבה מהחוזרים בתשובה לא אמונים עליה. איך אפשר יחד עם הנורמטיביות הזו, לשמר ולו משהו מן הטרור, מאותה אינטנסיביות שתיארת מהתקופה הראשונה שלך כבעל תשובה?

אני מודה שאני לא מצליח לשמר את הטרור, אבל אני לא יודע אם אני רוצה אותו לאורך זמן. אני רוצה שבעל תשובה ידע מצוות, לפתוח דף גמרא ושידע שהקב"ה הוא העיקר בחיים ושמכאן ימשיך. אין לי שיטות. אבל אני מנסה בכל דרך לשמר פן של אנושיות בתוך כל הררי ההלכות. אני רוצה שאנשים יתרגלו לחשוב, שישמרו על מקוריות ורעננות.

הרבה מבני הקהילה עוסקים באמנות. מה אתה מזהה באמנות? מה קורה לה כשהיא נפגשת עם החזרה בתשובה?

כן, החזרה בתשובה חונקת את האמנות. תבין, שולי רנד הוא בשורה, כמו אביתר בנאי. הם חידושים. ואני אומר: תביא את הישראליות שלך, את החזרה בתשובה, את הקשר שלך לקב"ה, וכשזה קורה זה הרבה יותר משמעותי. כי אי אפשר בלי אמנות, זה פרקטי, זה משרת את הבריאות הנפשית. אני לא הרב קוק, אין לי את הכתפיים שלו ואני לא מחפש את האידיאל באמנות, כי הפרקטיקה של החיות מורה באצבע על הצורך הזה. בעיני, המרכז של החיים זאת תורה, ואמנות היא צורך – לא אידיאל – בתוך הגבולות התורניים. לייצר תורה סטרילית בדור כל כך לא סטרילי מייצר עיוות נורא והתוצאה היא איבוד של חיות וכוחות, והרי אפשר לשלב זאת יחד והחיים הרבה יותר שמחים וטובים. אדם חי והאמנות היא גילוי של החיים. לא מדובר על מגויסות אבל כאשר חלק מהאישיות שלך זה תורה אז אתה מספר על זה לחברים.

לא יודעים להכיל

החברה החרדית, בה אתם חיים, יודעת לקבל קהילה כזאת, בה כולם עובדים ועוסקים באמנות?

הרבה שנים חשבתי שהחברה החרדית יכולה להכיל את בעלי התשובה. אבל היום, ומפאת ריבוי החוזרים בתשובה, נראה כי החברה הזאת כבר לא יודעת להכיל את בעלי התשובה, ומתייחסת אליהם בצורה לא פשוטה. ואכן יש כאן חברה חדשה שמפתחת. על פניו, קל לבעלי תשובה להיטמע בחברה הדתית לאומית, אבל גם בחברה הזאת, ואני מכיר את החברה הזאת, יש קודים מחמירים ומוקפדים לא פחות מהקודים הידועים והמוחצנים של החברה החרדית. אמת, החרדים הם חלק מהמשפחה שלי, כמו הדתיים-לאומיים והחילונים. אבל בעיני צריך להיוולד פה טיפוס חדש, כזה המחויב להלכה ושהתורה היא מרכז חיו ומעבר לזה אין הרבה. הישראליות היא האזור מחיה, אבל היא לא אידיאל. תורה היא אידיאל, קרבת ה' היא אידיאל.

אתה מדבר על קרבה משפחתית לכל הצבורים, אבל אתה למעשה ייסדת קהילה חרדית, שחבריה רואים את עצמם כחרדים ולבושים כך. מה נותנת לך היום החרדיות?

מה זו חרדיות? חזרתי בתשובה לפני שלושים שנה ויש קסם בטוטאליות החרדית. יש קסם באמירות הגורפות. נכנסתי לתוך חסידות ברסלב שהייתה אז מאד חרדית. אינני מנוי על 'המודיע'. והקשר שלי לקב"ה לא עובר דרך חברי הכנסת של 'אגודת ישראל'. עם חרדיות היא הגדרה סוציו-אקונומית אזי אינני חרדי.

אדרבה להתהוות

המורכבות של החיה הנקראת 'חוזר בתשובה', או בלשונו של הרב ניצני: 'בעל תשובה', כורכת אותו למפעל נוסף מבית היוצר המקורי והבלתי נדלה שלו: כתב עת.

הרב ניצני יחד עם חבריו, חלקם כלל אינם משתייכים לברסלב, הגה את הרעיון להקים כתב עת בשם 'אדרבה' שבו יעלו לדיונים רציניים דרכי החיים החדשות של המגזר בהתהוות הזה. כתב העת שחגג לא מכבר שנה להיווסדו מבקש לגבש את כלל הזרמים של בעלי התשובה, תוך ניסיון למצוא בניהם את הקרבה. כמובן שלא כולם משתפים פעולה, אבל הרב ניצני אומר שזאת ההתחלה. בכתב העת יש התמודדות ישירה ובלתי מתפשרת עם המשברים של בעלי תשובה הנכנסים לתוך קהילה סגורה שלא יודעת כיצד לקבל אותם אל הקודים הסגורים שלה; עם חזרה בתשובה בעידן פוסט מודרני; עם חינוך ילדים, שלא פעם מתקשים למצוא את עצמם בצעדים החדשים של הוריהם; עם היחס ל"חגים הישראליים" דוגמת יום העצמאות ("מותר לנו לא לדעת, מותר לנו להישאר במבוכה, אך לא מתוך פחדנות ולא מתוך שטחיות", 'אדרבה', גליון 15, עמ 6). כן יש בגיליונות חשיפה גדולה לאמנות, הפלסטית והויזואלית, הענפה הקיימת אצל בעלי תשובה, לשירה ולקטעי פרוזה. בגיליון הקרוב של 'אדרבה' אף מתפרסם כתב תביעה של בנם של חוזרים בתשובה שחזר בשאלה שמציב כתב ראי לתהליך אותו עבר מילדות.

מה מבחינתך עומד מאחורי כתב העת הזה?

כנס של בעלי תשובה ותיקים מכל הזרמים במושב בית מאיר הוליד כתב עת חדש. כתב עת שמעלה בלי חשש את השאלות הקשות והסבוכות של תהליכי התשובה, נוגע מחדש במה שהיה שם בתחילת התשובה, מוכן להישיר מבט אל המציאות כפי שהיא. מה שהתחיל כשיח פנימי של בעלי תשובה אל מול החברה החרדית הלך והתפתח לרב שיח כלל ישראלי על מקומם של בעלי תשובה כצומת אמוני-הסטורי-חברתי. מרתק ורלוונטי.

ראיתי שנשים כותבות ב'אדרבה' ובשם המלא, ללא התכסות בשם בדוי. זה הרי לא מקובל בחברה החרדית!

והייתה ביקורת על ההבחנה העצמית הזאת?

בטח שהייתה. אבל למה שחסידי גור בונים קריה חסידית בערד ולא אסור להוציא כתב עת. צריך להחליט שיש פה מחנה ואז להחליט שזאת פרישה, והרי זה לא עבר את שני המחסומים הללו. יש פה קריאה לרב שיח רחב מאד. הישראליות היא רב-גונית ועליה יש את החזרה בתשובה. אבל יש משהו משותף להרבה מהחוזרים: עצם עזיבה של דרך היא דבר מספיק רחב וכל אחד מספר גם על הדרך שלו. יש לנו כותב תלמיד של הרב שלמה וולבה, ויש לנו תלמידים של הרב ציון ברכה, וחב"דניקים ואהוד בנאי כותב, וכל אחד מביא את עצמו. כל אחד מביא את עצמו ואפשר לקבל מכל אחד.

אז מה זה בעצם 'בעל תשובה'?

בעל תשובה זה כמו סוכריית צבעים. אתה מוציא מהפה ומגלה צבע חדש. לכן קיים הקושי בחינוך ילדים, ובמגורים, ובהגדרה עצמית. הרבה בעלי תשובה חזרו כחרדים והפכו לדתיים-לאומיים, וכמובן שלהפך. לכן אני אומר תהיה אתה, רק אל תהיה קונילמל.

והתלמידים שלך מצליחים בתביעות הללו שאתה מציב להם?

יש כאלה שעובדים ויש כאלה שבקושי לומדים דף יומי ויש כאלה שלומדים גם ר' צדוק, הרב קוק, הלכה, הכל. כל אחד מנסה את הטווח שלו.

הזכרת דתי-לאומי. מה אתה מקבל מההוויה הזאת?

מה זה דתי-לאומי? עורך דין מפתח תקווה או תלמיד מהר המור, או בכלל נער הגבעות מגזרת הר ברכה. וכולם מאתגרים אותי. לפני הכל: תורת הרב קוק מאתגרת אותי. תורת הרב שג"ר מאתגרת אותי, אבל אני לא מזדהה עם הפתרונות הלימודיים שלו בלימוד גמרא. הניסיון לענות תשובות אותנטיות בציבור הזה מאתגר אותי, אבל לא פסיקות מקלות בשביל הקולה שמצטלמת יותר טוב. אבל אני הרי לא שופט. פעם הציבור הזה עסק בריקוד של 'מה יפית' מול הפריץ החילוני אבל 'גוש אמונים' גרם להעצמה, דפק על השולחן ובא ללמד את כולם. והנה הכל קרס והפך לספינת חלל שאיבדה את הקשר שלה לכדור הארץ, והיום זה כבר מקום חדש. זה לא למצוא חן ולא ללמד אלא באמת למצוא מקום. לחפש בענווה את המקום בתוך הישראליות.

נטלים חלק בהתעוררות

ואז הגיעה גולת הכותרת של מפעל חייו מלא התזוזה של הרב ניצני: עוברים למעלות.

למה עוברים? למה למעלות?

חשנו שלא טוב לנו בתוך חברה חרדית סגורה. למה למעלות? משום שיש היום בצפון התעוררות דתית ואנחנו יכולים ליטול בה חלק, ולתת לה את המענה שלנו. שם אנחנו רוצים לייסד פורמט של קהילת בעלי תשובה מלאת חופש. הייתכנות לפורמט כזה יכולה במקום באמצע, לא קטן מדי כי אז יש הרבה מריבות ולא גדול מדי, כי אז אתה נבלע. מעלות היא מקום טוב באמצע.

וכל משפחות הקהילה עוברות למעלות?

לא כולם עוברים. ולמעשה יתפתחו שתי קהילות.

ומה עם אלה שיישאר בביתר עילית?

כל אחד לוקח אחריות. מוסדות החינוך יישארו ויש לנו אנשים רציניים כאן.

לפני שאנחנו נפרדים, הרב ניצני אומר לי שעוד לא דברנו על עמנואל לוינס. "לוינס הביא פן של אחרות שלא היה מוכר. הביא קריאה לאחריות, לאחר, ללא פחד. הייתה תקופה שנסייתי ללמד את לוינס אבל החבר'ה לא התחברו מספיק".